

Рената Моло „Да бъдеш Армани“

„Всичко в залата е готово – светлините, фотографите, зрителите са седнали. Дефилето трябва да започне, но дрехите ги няма: това е моят повтарящ се кошмар“, споделя Джорджо Армани, пропуквайки нашата представа за неговото съвършенство и за твърдата му като гранит увереност. Представата, според която изглежда непобедим, имунизиран дори срещу най-лекото съмнение и най-мимолетното колебание. Всъщност точно отношението му към реда, към контрола е основното в неговия живот, посветен изцяло на работата. Армани има две души: едната, по-ефирна и потайна, е почти неизразена, а другата – тази, на която рядко изневерява и която го води напред – наподобява монашеско призвание и е причината да казва: „Необходимо е да започна от нищото, за да създавам посредством чувствата, да мисля за своята мода, носеща в себе си духа на модерното и съвременното. Представям си линия, оставена свободна – без рамка, която да определя границите ѝ“. И наистина всичко край него вдъхва дълбоко спокойствие. „Това е животът ми, онова, което е около мен, не е аскетично, а изчистено и семпло и аз градя върху него.“ Тонът му е спокоен, омекотен от неговото „р“ и отворено произнасяните гласни, които придават обем на начина му на изразяване, като че ли мисълта му не бърза за никъде. Това е в рязък контраст с твърдия му поглед – светъл, син и властен. Характерно за него е, че гледа събеседника си право в очите, карайки го да се чувства в центъра на вниманието. Всъщност – с точността на хирург – той преценява докъде да отстъпи и непрестанно е готов да се отдръпне, все едно му се налага да води борба с природата си, по-отстъпчива и щедра, отколкото би желал да признае. Възможно е да му се изплъзне нещо, едва доловим жест, позволяващ да забележиш изблик на мекота, който той гледа бързо да потисне, ставайки отново перфектен, уравновесен и привидно неуязвим. Усеща се обаче един противоположен импулс, едно неосъществено желание да може да се довери, да се забавлява и да се отпусне, да спре да се защитава. Привилегия, споделяна с малцина, тази негова страна се проявява рядко, но напират да излезе от сянката и да опровергае всичко, написано за тъгата и меланхолията на Джорджо Армани, който всъщност е така слабо познат.

Впрочем неговата благословена двойственост вече е показала брилянтни резултати в хода на бляскавата му кариера, както твърди самият той, когато разказва за прехода си от чист творец към предприемач: „Наложи ми се да си създам втора, различна природа. Интуитивно се научих как да разговарям с адвокатите, да казвам едно, а да мисля друго. Раздвоявам се: творя, после се превъплъщавам в другото си Аз, което съди за колекцията от търговска гледна точка. Влизам в противоречие със самия себе си: в смисъл, че ми се налага това, което съм обичал до предишния ден като стилист, на следващия, с цялата информация, с всички сметки в ръка, да не мога да си позволя да обичам повече“. Сложна личност, събуждаща интерес, защото е потайна.

Надхвърлил седемдесетте, със сухо и неуморимо тяло, той казва, че в него не гори свещеният огън на модата, че тя е просто професията му. „Ако бях станал лекар, щях да насоча всичките си сили към това да лекувам хората, да спасявам човешки животи...“ Възприема работата като начин за себеизразяване. Би му харесало и да пише, но, както добавя: „Може би синтезирам прекалено много, за да успея да го правя добре“. Стремещът, невинаги оценяван от сътрудниците му, да действа бързо, да не си губи времето в празни приказки, да го разбират на мига, също е негова характерна черта. Както и способността му да се ядосва, да не толерира неточността. Понеже Джорджо Армани държи на конкретността, практичен е. Вероятно изгубен в свой вътрешен свят, в който не допуска никого. Вложил сили в продължителната защита на тази съкровена и богата на важни спомени и чувства територия, Армани е изградил висока дебела стена между себе си и себе си, между себе си и света – дотам, че до някаква степен е

станал затворник на своя публичен образ. Този на вечно печеливения, комуто всички завиждат и който е пренесъл истинския лик на Италия в Новия свят. Този, който бе създаден някъде през седемдесетте години, въпреки че тогава всички, повлияни – осъзнато или не – от хиляда деветстотин шейсет и осма, все още бяхме възприемани в чужбина като статисти от широкомащабен неореалистичен филм. А самите ние, възприемащи се като италианци, ходехме облечени както дойде. Без насока: мъжете носеха твърди сака, жените бяха пременени в пъстри дрехи с неопределени модели. После дойде той: със своите меки цветове, свободно падащи тъкани, деконструирани сака, андрогинна и безмълвна женственост. Тази на ниските токчета, на велурените обувки тип балерина и на дамския костюм с панталон, придаващ тежест и авторитет, без да отнема и капчица от женската чувственост. Дори напротив – в едва доловимото пространство на границата между мъжествено и женствено, между строгост и отстъпчивост се крие тайната на модерното съблазняване, открито, създадено и предложено от него.

Джорджо Армани е пейзажист. Той възприема света като просторен, отморяващ и изтънчен континуум, в който – все едно на сцена – можем да се движим с лекота, излагайки на показ живота си. Без изключения, без превъзнасяне, защитени от опасностите на физическото съществуване. Всеки детайл е предназначен да вдъхва сигурност и увереност. Засенчи всички, показва хората по света едновременно мъгляви и ясни, като създаде цветова тоналност, обогатила познатата гама и използвана от него, за да въплъти в себе си перцептивен нюанс: еднородността на метрополисите, на откритите поля, на морето и на северните небеса. А раждането на уникалния греж, който омекотява чувствата и граничи с меланхолията, дойде на модната сцена като инструмент на революцията, предизвикана от Джорджо Армани. Творецът, с когото той най-силно се родее, е Джорджо Моранди, притежаващ, както твърди Армани, „цветова палитра, която много прилича на моята. Три бежови, четири сиви цвята. Понякога разликата при него идва единствено от леката промяна в нюанса“.

Със същата безусловна решителност и властност, с която в началото на двайсети век Поаре и Мариано Фортюни официално са освободили жените от корсета, Джорджо Армани – минал през етапа на мълчалив и внимателен наблюдател – има щастливата интуиция да отговори на един императив: този на опростяването, на необходимото премахване. Той синтезира, дестилира.

Преди него в модата след Втората световна война в семантична и цветова насока са се случили много неща. След естетическия оптимизъм, предложен от Диор през 1947 г. с неговия *new look*, дойде висшата мода на петдесетте години, тази на сестрите Фонтана, Шуберт, Бики, Емилио Пучи, а по-късно и на Маручели. Пищните форми биваха подчертавани, талията беше тънка, полите – надиплени, наблюдаваше се разцвет на бродериите, инкрустациите, апликациите, тюла. После линиите се опростиха, спомняме си костюма с късо сако и правата пола, които ни въведоха – сигурни и елегантни, макар и леко сковани – в шейсетте години: тези на Мери Куонт, минижула, комикс-модата, поп изкуството, Куреж, Пако Рабан, Карден: модата ставаше нещо друго. Химията повлия на естетиката и вкуса. Синтетичните материали, пастелните цветове, подстриганите пудели. Докато от кампусите на американските университети поемаше вълна, която щеше да преобърне света със своите нови искания, докато шинелът правеше думите и идеите по-твърди, представлявайки радикализирането на чувствата, докато изглеждаше, че светът аха ще се промени, а гладиолите вехнеха, се зараждаше прет-а-порте. Малко преди Джорджо Армани френската мода беше отправната точка, а италианските шивашки ателиета поддържаха различни стилове и създаваната от тях мода бе възприемана като нещо изключително престижно, но фрагментарно. Сред всички естетически залитания, характеризиращи края на шейсетте години, феминизмът

беше този – дори в най-умерените си форми, – който доведе до криза универсалния модел на крехката и декоративна жена в нейните неудобни, макар и стилни дрехи. А брилянтната безапелационна интуиция на Джорджо Армани разми границите между мъжкия и дамския стил в модата така, както никой преди това не си го бе представял. Деконструкцията на сакото внесе непринуденост в най-официалното мъжко облекло и едновременно с това придаде авторитет на жената с кариера. С неговите свободно падащи тъкани, раздвижени във вътъка, с неговата контролирана мекота, с костюма с панталон – който вече не отговаря на определението „късо и запазено за вечерта“ на Ив Сен Лоран, а е ежедневната и практична униформа на жената, отиваща в офиса – се утвърждава една нова концепция: елегантността и красотата имат двойствена природа, която не признава граници. Те принадлежат на неутралния пол. Съблязването е свързано с непринудеността и с идеята за практичност. Строгост, функционалност и загадка: ала Марлене Дитрих, истинска муза вдъхновителка на ранния Джорджо Армани. Също както цветът греж облича, придава аура на обаяние и допуска интерпретацията, промените в настроението и в душевното състояние. В прецизността на утвърждаващата мода на Джорджо Армани всъщност има много повече креативно пространство за този, който я носи. И така, това е вододел, гранична линия, която прилича на случилото се след Първата световна война, когато множество жени започват да настояват да получат социални и политически права и навлизането в света на работещите налага физиологически промени. Защото и тогава светът търси есенцията, иска да предефинира нов морал и поради това се появяват плъзгащите се по бедрата линии, излъчващи една нова жизненост: удобството и подкрепата биват открити в динамизма на футуристите, в линейността на „Баухаус“, в декомпозирането на силуета на руските конструктивисти и въпреки че редом с тях съществуват творци, обърнати към миналото, които предлагат структурирани дрехи, наподобяващи изглеждащите като кошници, носени през осемнайсети век, или полите с форма на абажур, се оказва, че е невъзможно да бъде спряна ходът на промяната, насочен към по-функционални форми. Със същото чувствено напрежение, но с различни изразни средства – и все пак сравними с изразителната сила на Коко Шанел, предвестник на минимализма: малката черна рокля, плетени вълнени жилетки, мъжки пуловери, широки панталони за яхта, – Джорджо Армани завладя всички, още при дебюта си, със своето виждане за облеклото. Кое то освен това напълно съответства на неговата упорита, възискателна и концентрирана природа.

Макар и резервиран, той е определено публична личност. Образът му е популярен като тези на Кенеди, Ганди, Майка Тереза от Калкута. Джорджо Армани е модата. Присъства във въображението на всички. Той е италианският стил, той е съзателят, предизвикал революцията в него, придал му форма и вдъхнал присъщото му чувство на ентузиазъм. Преди трийсет години Армани разбира нуждата от голяма промяна, осъществява я и заявява собствената си идентичност, предизвиквайки хода на времето. Прекосява десетилетията, запазвайки непокътнатото и непроменено изражението на лицето си, тялото му е като изсечено от мрамор и е учител на всички – стилисти и предприемачи.

Джорджо Армани олицетворява миланския дух, непримиримостта. Присъщи са му строгост, почтеност и последователност, граничещи с нарочната глухота. Непроницаемост, носеща одеждите на характерното гостоприемство на града на модата. Пиаченца обаче – градът, където е роден – безспорно оказва голямо влияние върху концепцията на сътворената от него естетическа вселена. Пиаченца се издига на десния бряг на река По. Тя е важно място в Паданската равнина с нейните отморяващи мъгливи простори, с интимния воал, обгърнал ширналите се сиви небеса, и с линеещата монотонност. Непреходност и постоянство, вдъхващи сигурност и сякаш подготвящи

формирането на една силна идентичност, многостранна и сложна, изградена около централно ядро, което не може да бъде изместено.

Този човек, който в бъдеще ще накара всички да говорят толкова много за него, който ще завладее света и ще постави в центъра на своя собствен живот работата, е трябвало да прави избори, продиктувани от необходимостта и често от случайността. Привлекателен и запален по киното, би могъл да стане актьор или режисьор, но както казва самият той с нотка на съжаление: „За мен това беше невъзможна мечта. Не съществуваха нужните условия, а и бе в разрез с очакванията на едно буржоазно, не особено заможно семейство“.

Ранобуден още по рождение, Джорджо Армани се ражда шестнайсет месеца след смъртта на своя сестричка, Силвана, в 7,20 ч. на 11 юли 1934 г. в Пиаченца, на улица „Коломбо“, в част от града, известна с Паметника на вълчицата, по новолуние. По това време диктатурата на Мусолини е в апогея си, а през следващата година ще бъде извършена инвазията в Етиопия, провокирала окончателното влизане на Италия във Втората световна война рамо до рамо с нацистите.

Асцендентът му е Лъв, а брат му и сестра му – Серджо, най-големият, и Розана, най-малката – са родени като него под знака на Рака: съответно на 29 юни 1929 г. и на 27 юни 1939 г. Джорджо разказва по свой начин за отношенията между тях, колко са били свързани, но едновременно и независими. Поради разликата във възрастта имат различни приятели, без обаче това да им пречи да споделят мигове на изключително щастие. Водени от силното чувство на уважение един към друг и към личното пространство на всеки, те изграждат помежду си връзки, останали неразрушими през годините.

Бащата, Уго Армани (който умира през 1962 г.), е чиновник във фашистката администрация, както и футболист в „Едера“, после и в „Пиаченца“ – местните отбори – заедно с брат си. Майката, Мария Раймонди, основна фигура в живота на Джорджо, е домакиня – спортна натура, заета и с обществена дейност. Занимава се с организацията на детски летни лагери, а понякога приема у дома някои от децата: „И все гледаше да ги поизлъска, понеже всички те бяха деца на хора, които нямаха, разбира се, много средства“, спомня си Розана, тогава съвсем мъничка. Родителите им обичат толкова силно театъра, че дори са се запознали на сцената на самодейната градска театрална трупа, в която участват, подтикнати от страстта си. Разговорите им често се завъртат около тази тема. Дядото от майчина страна, Лодовико Раймонди, е хубав мъж, от когото Джорджо си спомня големия златен пръстен, който носи на лявата си ръка. Занимава се с направата на мебели. Дядото от бащина страна – любопитно е, че той също се казва Лодовико – има снежнобели, късо подстригани коси и изработва перуки стил деветнайсети век за градския театър. Обича да води внуците си зад кулисите и Джорджо неизбежно бива повлиян от атмосферата, от цветовете: „Спомням си как ходех в театъра в Пиаченца, който беше стар общински театър като Ла Скала, но по-малък. Трябва да съм бил на седем-осем години и ми харесваше да оставам там. Обичах мириса на сцената“. Ала Армани помни и колко е бил впечатлен от грозотата на тези перуки, от очевидния им фалш. Това е интересно, защото не само говори за естетическата му чувствителност, проявяваща се още в ранна възраст, но изглежда, че тази чувствителност е поставила основите на насоката в мисленето му, която ще възприеме много по-късно, при създаването на своя стил. Действително е така – Армани ще отнема, ще подобрява, като чистосърдечно признава, че се вдъхновява от онова, което не му харесва, защото открива равновесие тъкмо в стремежа към усъвършенстване. И пословичното му усещане за това как да остане верен на

реалността, на истинския живот, което характеризира сътворяваната от него мода, се корени точно в ужаса му от излъчването на неестественост и фалш.

В онези години няма време за мечти и бъдещето е забулено в мрак някъде в далечината: „Съсредоточавахме вниманието си върху няколко основни неща: да ядем, да си намираме евтини учебници и да ходим на кино в неделя. Не можехме да си позволим много“.